

اسما و نام

پرویشگاه علوم انسانی
پرتال جامع

پروفیسر شگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی

پرتال جامع علوم انسانی

مجله محترم بررسیهای تاریخی

باعث نهایت مسرت است که تعداد دیگری از اسناد و فرامین پادشاهان قاجار را که در مجموعه خصوصی اینجانب وجود دارد جهت چاپ در آن مجله وزین ارسال میدارم. امید است باین اقدام مهرها و طغراها و توقیع - های پادشاهان قاجار که نمونه‌هائی از آنها قبلا درج شده است تکمیل گردیده و از طرفی این اسناد مورد توجه محققان و دانشمندان و خوانندگان محترم مجله قرار گیرد.

فرمان اول مربوط به اواخر ولیعهدی و اوائل سلطنت ناصرالدینشاه می باشد مهر این فرمان تا کنون در هیچ جا چاپ و منتشر نگردیده و بهمین دلیل میتوان اظهار داشت فرمانهائی که دارای این مهر هستند نایاب میباشند. در حاشیه سمت چپ این فرمان خطمهد - علیا مادر ناصرالدینشاه که در تأیید فرمان ولیعهد دستوراتی به حکام ولایات صادر کرده است دیده میشود. فرمان دوم و سوم مربوط به مظفرالدینشاه است. قسمت بالای فرمان شماره ۲، خط دوران ولیعهدی

مظفرالدینشاه را نشان میدهد. این فرمان شاید بهترین نمونه خط شکسته مظفرالدینشاه باشد که تا کنون بچاپ رسیده است. مهر و حاشیه این فرمان با وضع ممتازی تذهیب شده است فرمان شماره ۳ را مظفرالدینشاه با خط خود از باد کوبه برای میرزا عبدالله خان نوشته است. فرمانهای چهارم و پنجم متعلق به محمدعلیشاه می باشد. هر دو فرمان، مهر دوران ولیعهدی او را که تا کنون ارائه نشده است نشان میدهد.

فرمان ششم مربوط به بهمن میرزا برادر محمدشاه و فرزند عباس میرزا می باشد او بعلت مخالفت با برادر خود بروسیه گریخته و تبعه آن دولت شد تا اینکه در سال ۱۳۰۱ هجری قمری در آنجا وفات یافت.

با تقدیم احترامات فائقه
محمدعلی کریمزاده تبریزی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

= ۱ =

خط ناصرالدین شاه در دوره ولیعهدی

دومهر نزدیک هم، سجع (ناصرالدین)

هو

عالیجاه آقامحمد دائی چون قریه سنگسر و ده صوفیان و شهمیرزادسمنان متعلق بشو بوده است دهات ملکی که در دامغان داری اینها را هم کما فی السابق بشووا گذار فرمودیم که در محافظت آنها ساعی باشی و مالیات آنجاها را باز - یافت نمائی و قدغن است که احدی دخل تصرف نکنند هر کس خلاف حکم کرده است البته مورد مأخذ خواهد شد. در ثانی بخان خانان حکم میشود که از قرار دستخط معمول داشته و امضای حکم ما را هیچ قسم دخل تصرف ننموده تا سر مشق سایر حکام لاحق بشود تا از قرار دستخط رفتار نمایند از هر جهت واگذار بعالیجاه مشارالیه بدانند.

در پائین فرمان، خط مهد علیا مادر ناصرالدینشاه و مهر او که سجع آن « ولیعهد شہرا مهین مادرم » میباشد دیده می شود و نوشته شده :

چون آقامحمد مرد درست و خدمتگذاری است انشاء اله حکام سابق و لاحق از قرار دستخط سرکار ولیعهد رفتار خواهند نموده تخلف نخواهند نمود.

(در انتها نیز مهر مهد علیا دیده می شود)

= ۲ =

هو

قسمت بالای فرمان خط شکسته مظفرالدین شاه:

هو الله تعالى شأنه چون حاجی غلامعلی مدتها است که عمر خودش را در خدمتگذاری و جان نثاری در کمال درستی و صداقت صرف کرده است لهذا محض التفات و مرحمت مبلغ یکصد و بیست و پنج تومان بر مواجب سابق او افزودیم که به آسوده خاطر مشغول خدمتگذاری باشد.

در زیر همین نوشته مرقوم شده است. صحیح است

محل مهر

سجع مهر: منشور حکمرانی بگرفت زیب آئین - از خاتم و لیمهد،
سلطان مظفرالدین.

حکم والا شد آنکه چون همواره مشمول مراحم و عنایات والا در حق عامه جان نثاران و خدمتگذاران که با کمال درستی و صداقت مشغول خدمتگذاری بوده و همه وقت دقایق جان نثاری را در مراحل خدمت کاملاً بظهور برسانند منظور نظر مرحمت اثر و مفطور خاطر عنایت گستر و الاست که بمزید الطاف و اعطاف و الامستظهر و مفتخر بوده بامیدواری خود بیفزایند، من - جمله عالیجاه مجدت و نجدت همراه حاجی غلامعلی که مراتب خدمتگذاری و شایستگی او این اوقات که موکب مسعود والا برای تقبل استان سپهر بینان علیحضرت اقدس شهرباری روحنا و روح العالمین فداء متوقف دار الخلافه - الباهره بود کما ینبغی مشهود و معهود گشته شایسته مشمول عنایت گردید علیهذا محض ملاحظه لیاقت و مزید امیدواری عالیجاه مشارالیه بموجب صدور این رقم مبارک مبلغ یکصد تومان نقد بدینموجب بصیغه (ارقام سیاق) علاوه بر مواجب از هنده السنه پیچی ثیل خیرت تحویل و ما بعد هادر حق او عنایت داشتیم که همه ساله بعد از وضع رسوم جیره و علیق الدواب بموجب صدور [خوانده نشد]

اصلاً و اضافه از کار گذاران داده اخذ و دریافت داشته بفراغت مشغول خدمت باشد مقرر آنکه کار گذاران استان والا مبلغ مزبور را همه ساله در وجه عالیجاه مشارالیه عاید دارند المقرر کتاب سعادت اکتساب دفترخانه مبارکه که شرح رقم مبارک راثبت وضبط نموده در عهده شناسند. فی شهر رمضان المبارک ۱۲۸۹

=۴۳=

مهر (العزة لله مظفرالدین شاه قاجار)

میرزا عبدالله خان انشاءالله تعالی احوال شما خوب است و میرزا احمدخان و سایر اخوان و خانواده و بستگان جناب اشرف صدر اعظم صحیح و سلامتند از جانب ما احوال همه آنها را پرسیده مرحمت و التفات ما را به آنها ابلاغ داشته برسانید حاجی سقاباشی چه میکند التفات ما را باو ابلاغ دارید اگر حاجی امین السلطنه از زیارت مشهد مراجعت کرده است مرحمت ما را بمشارالیه برسانید ماهم دیروز وارد باد کوبه شده و پس فردا حرکت خواهیم فرمود و انشاءالله تعالی جائی دیگر معطل نشده و برای غره الی دوم ماه شعبان وارد دارالخلافه خواهیم شد از خدمات جناب اشرف صدر اعظم هم کمال رضایت را داشته و در این سفر منتهای خدمت را از هر جهت بما کرده است ماهم کمال رضایت را از ایشان داشته و مرحمت و عنایت مخصوص را داریم و این دستخط را بانهایت التفات از باد کوبه بافتخار شما صادر و فرستادیم تاقرین مباهات و مستظهر باشید.

مجله امضاء

فی ۲۴ شهر جمادی الآخر ۱۳۱۸ از باد کوبه

در حاشیه زیرمهر، مظفرالدین شاه دوباره بخط خودش به عبدالله خان

چنین نوشته است :

میرزا عبدالله خان با کمال مرحمت و التفاتی که مخصوصاً در حق شما داریم یک قطعه عکس تمثال خودمان را برای افتخار شما بتوسط مهندس الممالک مرحمت و ارسال فرمودیم تاقرین افتخار و مستظهر باشید .

توضیح: - خط مرحوم مظفرالدین شاه در نظر اول فوق العاده درهم و برهم بود ولی پختگی بخصوصی در آن مشاهده میگردد و خواندن و قرائت آن نیز تا حدی سهل و آسان میباشد.

= § =

محل مهر

سجع مهر :

بست چو از صدق باولای علی عهد

گشت محمد علی به شاه ولیعهد - ۱۳۱۴

هو الله تعالی شأنه

حکم والا شد آنکه چون مراتب خدمتگذاری و جان نثاری مقرب-

الحضرة العلیه میرزا علی اکبر خان یاور در پیشگاه حضور مبارک بمنصه ظهور رسیده
 لهذا نظر بتصدیق نور چشم ارجمند کامگار ظفر السلطنه امیر تومان رئیس کل
 قشون مملکت آذربایجان واستدعای جناب جلالتمآب رفیع الدوله حاکم
 دهخوارقان واسکو بصدر این رقم قدر توام اورا بدرجه سرهنگی افتخاری
 سرافراز و بین الاقران والامثال قرین مباحات و امتیاز فرمودیم که از روی کمال
 صداقت بلوازم خدمتگذاری قیام و اقدام نماید مقرر آنکه معتمد السلطان
 لشکر نویسان عظام شرح رقم مبارک را ثبت و ضبط نموده و در عهده شناسند .
 پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی ۲۱ شهر شعبان ۱۳۱۶ .

پرتال جامع علوم انسانی
 = ⊙ = انسانی

محل مهر

سجع مهر :

الملك الله ولیعهد ۱۳۱۴

جناب امیر الامراء العظام پرنس دادیان مفتش کل نظام به الطاف نامتناهی
 مستظهر و مباهی بوده بدانند چون از حسن خدمات و زحمات مجاهدانه
 شما خاطر مبارک بندگان اعلی حضرت قوی شوکت قدر قدرت اقدس شهریاری
 ارواحنا فداه خوشنود و همه وقت در خدمت و مراقبت اردوهای متعدده نظامی

خارج و خود شهر خوب از عهده برآمده و به کمال مواظبت امتحان داده اید، محض تشویق شما بموجب این رقم قدر توأم امر و مقرر میفرمائیم که باطلاع جناب مستطاب اجل اکرم وزیر مخصوص کما فی السابق با نهایت اهتمام باید در ادای تکالیف لازمه خود زاید اعلی باسبق سعی و جاهد باشد و در خدمات راجع بنخود و مفتش کل نظام از اردو شهر با کمال مراقبت مجاهد تا پس از ورود موکب مقدس همایونی شرح خدمات مجاهدانه شمارا بعرض خاکپای مبارک رسانیده استدعای شمول مرحمت مخصوص در حق شما بنمائیم .
فی شهر ربیع الثانی ثیلان ثیل ۱۳۲۳.

= ۶ =

سج مهر بهمن میرزا یگانه گوهر دریای خسروی بهمن

متن اصل فرمان

مباشرین قنات شاه چلبی سرافراز بوده بدانند که حسب فرمان همایون و رقم نایب السلطنه مغفور پانزده لوله آب از قنات مزبور بعالیجاه مقرب الخاقان یحیی خان مرحمت فرموده و واگذار شده است که بیاغ خود برده احتیاج به آب سایر قنات نداشته باشد حال از قراریکه بعرض رسید مطالبه وجه پانزده لوله آب را از مشارالیه مینمایند باید پس از زیارت این حکم بدون مطالبه وجه پانزده لوله آب را بجهت باغ عالیجاه یحیی خان داده بهیچوجه من الوجوه وجه مزبور را از او مطالبه ننموده و در عهده شناسند فی شهر رمضان ۱۲۶۲.

در حاشیه مهر خصوصی بهمن میرزا با سجع: بهمن ۱۲۴۵
 در زیر مهر، خط بهمن میرزا - مقرر آنکه پیش از آنکه قنات مزبور
 بنواب جهانگیر میرزا مرحمت شود این پانزده لوله آب به یحیی خان مرحمت شده
 است باید مطالبه وجه نشود.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
 پرتال جامع علوم انسانی

چند تلگراف تاریخی

از

عین الدوله

به

والی فارس

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

از:

سرطان محمد کشمیر

« فوق لیسانسیه در تاریخ »

پروفیسر شگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی

پرتال جامع علوم انسانی

پروفیسر شگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی

پرتال جامع علوم انسانی

پروفیسر شگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی

پرتال جامع علوم انسانی